

ENAKOPRAVNOST

E Q U A L I T Y

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), JULY 3, 1945.

STEVILKA (NUMBER) 154

VOL. XXVIII.—LETTO XXVIII.
Stassen prerokuje
najmanj 50 let miru
za narode sveta

MACKINAC ISLAND, Mich.,
2. julija. — Commander Ha-
rold E. Stassen, bivši govor na
ameriške delegacije na konfe-
renci Združenih narodov, je da-
nes prerokoval, da je svet dele-
zen najmanj 50 let miru, čim bo
poražena Japonska, ako bodo
Zedinjene države sledile kon-
struktivni mednarodni politiki
in nastopale v vlogi posredoval-
ca, ne pa diktatorja.

Stassen, ki je govoril na kon-
ferenci govorjev, je rekel, da
menja dobo 50 let, ker smatra,
da nobena generacija ne more
zvajati kontrole nad daljšo do-
bo v bodočnosti.

"S tem ne mislim reči, da je
vojna neizogibna," je rekel biv-
ši govor. "Prepričan sem, da
e prav tako mogoče za vselej
dopraviti vojno s sveta, kakor
e mogoče ustvariti reden pro-
ses za rešitev vseh sporov v
kvirju neke države."

Amerika mora po porazu Jap-
onske prevzeti vodstvo v pri-
pravljanju za ohranitev miru, je
rekel Stassen, ki se bo v krate-
jem vrnil v aktivno službo na
pacifiku, ter nadaljeval:
"Amerika nemore več stati na
trani in opazovati, kaj se segodi
a svetu. Naša zunanjja politika
udi več ne sme biti samo odgo-
ornost državnega departmen-
ta, senata ali predsednika same-
ga. Naša zunanjja politika mora
biti delo ljudstva v vseh 48 dr-
žavah. Samo tedaj bo močna,
usna, stalna in učinkovita."

Gamblerstvo na jezeru
Ta dan se je dognalo, da je
v letniški plovbi na jezeru Erie,
kavo gnezdo gamblersvra in
tralnih strojev. Hazardiranje
vrši na krovu ladje, čim za-
usti obrežno zono, preko kate-
so organi zakona brez obla-
ci. Trdi se, da so igrailni stroji
st clevelandskoga nižinskega
charakterja Tommy McGintyja,
naredi \$1000 dobička na vsa-
izletniški vožnji.

VELIKA RAZPRODAJA
Mr. John Sušnik, lastnik Nor-
wood Applience & Furniture,
poroča, da je prekupil vso zalo-
bo pohištva od Kremžarjeve tr-
ovine, ter isto sedaj nudi po-
loži znižanih cenah na razpro-
du, ki je v teku njegove trgo-
ne na 6104 St. Clair Ave.

NE BO SEJE

Radi praznika Neodvisnosti,
jutri večer ne bo vršila red-
na mesečna seja društva Carni-
valice. Hive št. 493 T. M. pač pa se
pobiralno asesment v četrtek,
julija v starem poslopju Slov-
ske doma med 7 in 9. uro zve-
ra. Prihodnja seja se bo vrši-
la v avgustu.

Center japonske oljne industrije bombardiran; nova invazija Bornea

600 ameriških bombnikov udarilo
štiri japonska velemesta v rekordnem
napadu pri belem dnevu

GUAM, terek, 3. julija — Danes zgodaj zjutraj je 50
ameriških super-bombnikov vprizorilo napad na veliko olj-
no rafinerijo Mazuren blizu Shimotsu na glavnem japon-
skem otoku. Ta napad je sledil manj kot 24 ur za petimi
rekordnega navala 600 ameriških B-29 bombnikov na štiri
največja japonska mesta.

Napad na oljno rafinerijo je
bil šesti v teku zadnjih osmih
let, ki je bil vprizorjen z zrako-
plovsko baze na Marijanskih
otokih. Shimotsu leži 35 milij
južnozapadno od Osake na otoku
Borneo, ki je bil poprepj invadira-
na že na dveh drugih točkah.
Balikapan je center oljne indu-
strije na Borneu.

MANILA, 2. julija. — V ne-
deljo so se avstraliske čete izkra-
te pri Balikapanu na otoku
Borneo, ki je bil poprepj invadira-
na že na dveh drugih točkah.
Balikapan je center oljne indu-
strije na Borneu.

Tokijski radio javlja, da se je
v Balikapanu izkrcalo 5,000 Av-
stralcev in da izkrcovanje oja-
čenj nadaljuje.

Gen. MacArthur, ki osebno
poveljuje invazijski sili, je izjav-
il, da je novo izkrcanje zajam-
čilo kontrolo Bornea, razkralo
Vzhodno indijsko otočje na dvo-
je in dejansko završilo taktično
oblast zavezniških sil nad vsem
južnozapadnim Pacifikom.

Izgubljena sta bila samo dva
bombnika izmed 600 in rešenih
je bilo 20 članov moštva. Na
krovu superbombnikov se obi-
čajno nahaja 11 mož.

REVJA "POST" OBJAVILA ČLANEK O GOV. LAUSCHETU

V tekoči izdaji tedenske-
ga magazina "Saturday Evening Post", ki je prišla
v prodajo danes, je priob-
čen obširen članek, ki opis-
uje legendarni dvig gov.
Franka J. Lauscheta na
ameriški politični pozornici.

Slovenski Lauschetovega
imena, ki je za Cleveland in večji del Ohija že stara
zgodba, je šel po deželi pro-
šlo jesen, ko je bil bivši clev-
elandški župan izvoljen go-
vernerjem z večino 108,000
glasov, medtem ko je pred-
sednik Roosevelt izgubil dr-
žavo z 11,500 glasovi.

Članek, katerega je napi-
sal Frederick S. Tinsdale,
poudarja, da je Lausche
osvojil ljudsko domišljijo,
ker je dosledno hodil po poti
samostojnosti, ne glede
na želje in pritisk bodisi
demokratske stranke ali ka-
terihkoli političnih grup.

Kupujte vojne bonde in vojno-var-
valne znake, da bo čimprej poraženo
osloši vse, kar ono predstavlja!

Dan Neodvisnosti

Pred 169. leti so vodite-
li tedanjih britiskih kolonij
v Severni Ameriki v Phila-
delfiji proglašili izjavo Ne-
odvisnosti in pričeli borbo
za svobo do ameriškega
ljudstva.

Ta veliki dokument je ne-
prekosljivo zaridal temelje
vlade, slomeče na stremlje-
nju ljudstva po življenju,
svobodi in sreči. Zdrobil je
tiranski režim britiskih to-
rijev v Ameriki, zgradil iz
skromnih začetkov najno-
vejšo ljudovlado na zemelj-
ski obli, in vse od tedaj na-
vdihoval borce za svobodo
širok sveta.

Zivel duh četrtega julija!

DOMAČA ZABAVA

Nocoj se bo v Ludwig's Nite
klubu na Lindberg Ave., vršil
"Slovenski večer", ko bo v za-
bavo posetenik igral Joe Ku-
šar. Vabi se na posej.

NACIJI SO PAVLO LOVŠETOVO ODPELJALI V DACHAU: SIN PADEL

Kakor se je zvedelo, od-
kar je Slovenija osvoboje-
na, je bila ga Pavla Lovšetova,
ki je poznana tiseč-
rim ameriškim Slovencem,
ki so jo čuli tekom nje-
ne koncertne turneje v Zed-
državah, od nacijev odvede-
na v koncentracijsko tabo-
rišče Dachau, kjer se je na-
hajala do konca vojne. Po-
ročilo, da je živa, je prejel
njen mož, profesor Lovšet
ki biva v Ljubljani.

Njun sin Samo se je sko-
zi vso dobo nemške okupa-
cije nahajal s partizani in
je padel v borbi. Njegovo
truplo je bilo pokopano na
terenu v tajen grob, ki je
bil znan samo partizanom,
kakor je bila navada tekom
osvobodilne borbe proti na-
cijem in fašističnim domo-
brancem, ki so oskrniali
grobove partizanskih bor-
cev.

Dalje je dospelo v Ameri-
ko poročilo, da je slikar Božidar Jakac, živ izsel iz
borbe: S svojo ženo Tatijano
se je ves čas nahajal med
četami osvobodilne voj-
ske in ovekovečil njihovo
herojsko borbo s svojo
umetniško roko.

Umetnik Jakac, kakor
znano, je svoj čas skozi par-
let bival v Clevelandu pri
svojem bratrancu Antonu
Colariču, in je tedaj imel ve-
liko razstavo svojih del v
S. N. Domu.

Trije sinovi padli

Mr. in Mrs. Daniel Ballow, ki
stanujeta na 8605 Jeffries Ave.,
sta včeraj prejela obvestilo, da je
padel na okinawi njun tretji sin
Paul, ki je služil pri marinah.
Lanskega novembra je padel v
Franciji sin William, sin Daniel
pa je bil ubit letaščega januar-
ja v Belgiji. Družina ima v ar-
madi še dva sina, doma pa sta
dve hčeri in sin, ki je star 14
let. Družina je prva v Clevelan-
du, ki je izgubila v vojni tri si-
ne. Oče je bil rojen v Rusiji,
mati pa je rodoma iz Avstrije.

KROZEK ŠT. 1. PROG. SLOV.

Članice krožka št. 1 Progre-
sivnih Slovencov so vabljene, da
se polnoštivilno udeležijo redne
seje v četrtek ob 8. uri zvečer,
v Slovenskem delavskem domu
na Waterloo Rd. Seja je važna
ker se bo ukrepalo glede pikni-
ka, ki se vrši 15. julija.

PEV. ZBOR "JADRAN"

Članom pevskega zbora "Jadr-
an" se sporoča, da se pevske
vaje ne bodo vršile jutri večer
radi praznika, kar naj članstvo
upošteva.

Truman osebno predložil svetovni čarter senatu; pozivlja k ratifikaciji

WASHINGTON, 2. julija — Predsednik Truman je
danes osebno predložil senatu čarter Združenih narodov
ter apeliral na zbornico, da ga brez odlašanja odobri.

"Izbera pred senatom je jas-
na," je rekel predsednik v krat-
kem govoru. "Ako ne odobri te-
ga čarterja, tedaj ne more odo-
brati ničesar."

Predsednik Truman je v go-
voru podal obris dela, ki ga je
izvršil kongres za mednarodno
sodelovanje s sprejemom reso-
lucij senatorja Connallyja in
kongresnika Fullbrighta in pou-
daril, da so oči vsega sveta obr-
njene na Zed. državah, ki mora-
jo z drugimi miroljubnimi naro-
di vred pokaati pot, ki vodi k
trajnemu miru.

Spuščal se ni v podrobnosti
čarterja, rekoč, da so jim iste

zname in da bodo tekem debate
itak prišle v razpravo.

Predsednik je povdari, da se
je tekem konference v San
Franciscu v javnosti več poro-
čalo o nesoglasjih kot pa toč-
kah, na katerih je bila delega-
cija v sporazumu, nato pa po-
zval senat, da ima pred očmi ne
samo besedilo čarterja, temveč
njegov duh, ki stremi za tem, da
se svetu prinese trajen mir.

"Vsa nesoglasja, ki so se po-
javila na konferenci, so bila
končno izravnana," je rekel Tru-
man. "Poravnava je bila na tra-
dicijsko demokratičen način s
svobodno izmenjavo mnenj in
naziran."

O zaključkih konference v San Francisku

(Iz urada Slovenskega ameriškega narodnega sveta)

Po dvomesečnem zasedanju je bila 26. junija zaključena
mednarodna konferenca v San Francisku, na kateri je
sodelovalo 50 narodov. Izdelan in sprejet je bil čarter, na
podlagi katerega bo mogoče preprečiti nadaljne vojne in
reševati mednarodna vprašanja z mirnim sporazumom, in
ne s puško in bombo.

Prvkrat v zgodovini se je zgodilo, da je toliko različnih
narodov, toliko človeških plemen, toliko razneterih drž-
av od ene ekstreme do druge — prišlo do sporazuma, da
je obstoj take svetovne organizacije mogoč, ako je volja za
to ter ako glavne svetovne sile pokažejo demokratično pot
do svetovnega miru. Med nami se je našlo veliko optimis-
tov, ki so verjeli v možnost zgraditve mednarodne organi-
zacije za svetovni mir, ter seveda tudi precej pesimistov,
ki so organizacijo obsodili na smrt še predno se je porodila.

Kadar zboruje toliko narodov
in zastopnikov vlad, od najbolj kapitalistične Argentine
do najbolj radikalne provirične vlade v Lublinu, koncen-
triranje oblasti o odločjanju v takozvanem "zaščitni odboru" itd.
Ampak vse napake se bodo lahko popravile, kakor se popravljajo nepravične postave, naša pravila in podobno.

Glavni pogon vse konference
so nudile naše Zedinjene države
ameriške. In tudi to je umevno,
kajti če ima Amerika služiti kot
vojaški arsenal v slučaju vojne,
čemu ne bi služila vsemu sveto-
doljnbemu svetu tudi kot arse-
nal miru.

Bodočnost Mednarodne orga-
nizacije za svetovni mir je pa
predvsem odvisna od iskrenosti,
ki jo bodo včlanjeni narodi po-
kazali napram izvajaju sprejetih
zaključkov. V svrhu tega je
potrebno, da se publike seznami
in razumeva namene in pomen
te potrebne organizacije ter ja-
vojno ne bi delajo časti demo-
kratičnim velesilam, kot na pri-

bori. Možnost obstoja, da bo navzoč na shodu tudi poslanik Sta-
noje Simić, ter svetnik dr. Slavko Zore. SANS bosta zastopala ča-
stni predsednik Louis Adamič ter predsednik Etbin Kristan. Na-
vzočih bo tudi več drugih izvrševalnih odbornikov SANa, ki se
bodo mudili na seji v Clevelandu.

V nedeljo bomo na dostopen način proslavili osvobojenje Slo-
venije in Jugoslavije in pokazali, kako globoko mi Amerikanci ce-
nimo in občudujemo ta veličastni preporod slovenskega naroda, ki
je v svoji najhujši uri pokazal vso veličino in voljo za svobodo, de-
mokracijo, edinstvo ter bratstvo narodov Jugoslavije.

Slovenska posojilni-
ca lepo napreduje.

Kot je razvidno iz finančnega
poročila St. Clair Savings &
Loan Co., 6235 St. Clair Ave., ki
je objavljeno na drugem mestu
danesne izdaje, podjetje prav
lepo napreduje.

Mr. Paul J. Schneller, tajnik
posojilnice, poroča, da je tekem
prvih šest mesecov tekočega le-
ta odprlo hranilne vloge nad 400
novih vložnikov, z novimi hra-
nilnimi vlogami v vsoti \$800,-
000, kar je dvignilo skupno vso-
to hranilnih vlog na dosedanji
višek v vsoti \$3,500,000.

Tajnik dalje poroča, da se je
le majhen del novih vlog nanovo
investiralo v zemljiste vknjižbe,
ker so potrebe posameznikov v
tem pogledu v sedanjih časih,
ko se dobro dela, zelo majhne;

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Cleveland in po pošti izven mesta):
For One Year — (Za celo leto) \$6.50
For Half Year — (Za pol leta) \$3.50
For 3 Months — (Za 3 meseca) \$2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year — (Za celo leto) \$7.50
For Half Year — (Za pol leta) \$4.00
For 3 Months — (Za 3 meseca) \$2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemake države):
For One Year — (Za celo leto) \$8.00
For Half Year — (Za pol leta) \$4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland,
Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

DOMOBRANSKI TEROR V SLOVENIJI

V naslednjem priobčujemo odlomek poročila, iz katerega so razvidne strahote, katere so uprizarjali takozvani domobranci, nahajajoči se v službi nacijev, tekom okupacije Slovenije med svojim lastnim narodom. Te izdajice so bile opremljene in oborožene od Nemcev. Del poročila, ki opisuje domobranski teror na Dolenjskem in Notranjskem, se glasi:

Kmalu po končani veliki jesenski ofenzivi so začeli domobranci ali sami ali pod vodstvom Nemcev iz utrjenih postojank vdirati in posamezne dele osvobojenega ozemlja.

Ob razpadu Italije so Nemci v Planini obesili tri vrčajoče se internance, pozneje je bilo tam ustreljenih 13 talcev, ki so bili privedeni z Notranjske. Požgali so hišo R. Rusa, ki sta jo Nemcem pokazala Ivan Selak in Jože Tegelj.

Prve dni novembra 1943 je prišel domobranski poročnik, 37-letni Franc Debevc iz Borovnice, bivši uradnik pri Vzajemni zavarovalnici in eden izmed glavnih voditeljev bele garde v Borovnici, k materi želez. čuvaja, 28-letnega Toneta Majarona, v čuvajnico blizu borovniškega mostu in vprašal za sina. Ko mu je odgovorila, da je v službi, je potegnil revolver in ga naperil v njeno čelo.

"To bo njegova služba!"

11. XI. je to grožnjo izpolnil. Ponoči so prišli 4 domobranci, poroč. Franc Debevc, Franc Orh iz Borovnice in Ivan Kovač, p. d. Pristavcev z Brega. Odvedli so fanta kakih 50 m daleč po progi in ga tam ustrelili. Truplo so položili na tračnice, da bi simulirali železniško nesrečo. Strojevodja prihajajočega vlaka pa je truplo opazil, pravčasno zavrl, ugotovil, da je ustreljeno in ga potegnil s tira. Domači župnik Ciril Jerina ni dovolil žalostinke na njegovem grobu.

Domobranci iz Rakeka so odgnali drugega čuvaja in ga pri Verdu ustrelili. To je bil Strmšek, ki so ga s silo odtrgali od žene in obupno jokajočih otrok. Isti zločinci so ustrelili neko 70-letno ženo iz Zale in pustili truplo ne-pokopano v gozdu.

10. XII. so domobranci iz Kostanjevice arretirali Lojzeta Vegela iz vasi Brezovica nad Sv. Križem. Odpeljali so ga v Kostanjevico in ga z debelim trtnim kolom do smrti pretepli.

11. XII. 1943 so v Hrastini nad Ostercem na Laptah isti lovopi bobili do smrti dva mlada fanta, Jožeta Kučiča in Jožeta Sintiča, oba iz Št. Ruperta, ki ga bomo še večkrat srečali.

Morilci in sorodnika

10. XII., sta v Breški vasi okraj Št. Jurij, Miha Kos-trevce in Bruno Hercog kuhala žganje. Domobrantska patrofa, pretvarjajoč se, da so partizani ju je poprosila za okreplčilo. Čim pa sta tako podprla partizane, so planili nad njiju, ju zvezali, tolkli, odpeljali v dolino, tam ubili in ju pu-stili v mlaki krvni gola na cesti. Zaklal ju je lastnoročno Nace Penca, ki mu je ljudstvo dalo ime "morilec šentjerjevskoga okraja."

Vse ljudstvo je obsojalo ta zločin. Domobranci so se morali oprati in najti krivca. Zato so kmalu za tem vdrli v vas Pristava pri Sv. Križu v hišo Ivana Žnidarsiča. Vodil jih je Nace Penca, spet preoblečen v partizane. Pozdravili so z našim pozdravom "Smrt fašizmu—Svoboda narodu" in obdolžili Žnidarsiča umora Kostrevca in Hercoga. Pred hišo so uprizorili sodišče. Žrtev se je zagovarjala, da je somišljjenik OF in da je vedno podpiral partizane, pa da zato vendar ne bo ubjal drugih somišljjenikov OF. S peklen-skim zadovoljstvom je nato Nace Penca zasadil nož v njegova prsa:

"Vidiš, partizanski pes, tako pa znamo mi zaslijevit!"

Dvajsetkrat ga je zabodel, do smrti. Nato so ga opnenili, si denar razdelili, vola pa odgnali k svoji posadki v Kostanjevico, govoreč ljudem, da so krivca umora Hercoga in Kostrevca kaznavali, vola pa zaplenili partizanom. Po Žnidarsiču so postali žena in otroci brez sredstev.

V začetku leta 1944 so domačini v Črnem vrhu pri Logatcu ujeli učiteljico Ljubo iz Zadloga. V Hotedršici so jo javno zasramovali, v Logatcu pa tako pretepli, da ji je viselo meso s telesa. Odylekli so jo dva km iz vasi, jo tam ustrelili, zavlekli v grmovje in pokrili s snegom.

Maščevanje "junakov"

10. 1. 1944 so Nemci in domobranci pri Rakitnici napadali Cankarjevo brigado. Ker pa niso imeli uspeha in so sami utрпeli velike izgube, so z minometi in zažigalnimi kroglasti zažgali poslopja kmtom Francu Kaplanu, Antoniji Beligoj, Karlu Goršetu in Antonu Trdanu, v vrednosti predvojnih 410,000 din. Po ponovnem neuspelem napadu pa so prišli v hiše in z vzigalicami požgali vsa gospodarska poslopja z gospodarskim orodjem in senom vred, dasi v bližini ni bilo nikake vojne akcije. Oškodovanci so: Jože Henigman, Franc Trdan, Neža Trdan, Franc Lovšin, Janez in Anton Henigman, Franc Beligoj, Franc Klun, Janez Vidervol, Franc Gorše, Janez Trdan, Jože Aražen, Janez Hočvar, Janez Hočvar II., Franc Levstik, Franc Henigman, Franc Debeljak, Anton Henigman, Franc Mrhar, Marija Černe. Tem ljudem so zgoreli skednji, seno in gospodarsko orodje v vrednosti predvojnih 645,000 din.

Nočni pokolj

13. XII., 1943 so domobranci iz Borovnice ubili Ivana Demšarja. Nalog za ta umor je dal domobrantski major Ludvik Kolman, 42-letni odvetniški pripravnik iz Stajerske. Med morilci so bili domobrantski narednik Franc Urh, Ciril Kržič, Ivan Kovačič, ter Ivan in Anton Kovač.

23. XII., 1943 so domobranci odgnali 70-letno mater padlega partizana, Marijo Gradišar iz Zale pri Rakitni in jo 10 minut od Rakitne ustrelili. Drugi dan so truplo našli ljudje, ki so grabili listje. Sum pada na bivšega jug. por. Maksa Kuntlja.

29. I. 1944 ponoči sta Jože Hrovat, sodni uradnik iz Kostanjevice, in njegova žena zaslišala ropot po vratih. Na vprašanje, kdo je, so zunaj odgovorili, da so partizani. Ker pa nista odprla, so nočni obiskovalci udrli skozi okno. Žena se jim je postavila naproti, a eden od zlikovcev jo je udaril s pištolo po glavi. Zbežala je ven in videla, da so domobranci obkolili hišo. Jože Hrovat se je med tem skril na podstrešje. Domobranci pa so ga našli. Dobil je strel v stegno in v čeljust ter udarec s kopiton po glavi. Onesvestil se je. Zvezki so ga iz hiše in ga zunaj davili, končno pa so mu razbili glavo, da je brizgal kri in možgani na vse strani. Nato so pobrali vso obleko, čevlje, zlatnino in dokumente. Žena je spoznala Ignaca Penca in domobranca Beca iz Sevnice. Umor je bil izvršen po naligu komandanta Benešiča, bivšega odvetniškega koncipijenta iz Celja, domobranca v Kostanjevici.

Januarja so Nemci ubili pri Rašici Toneta Škerla, tajnika Okrajnega odbora za Vel. Lašče, in ga pokopali kar ob cesti. 27. V. pa so truplo spet odkopali in ga zagrebljali na pokopališču na Turjaku.

Žrtev ovdauščiva št. 1

Domobranci imajo svoje zaupnike tudi v našem zaledju. Ne meneč se za ljudske žrtev in imovino, ti ljudje vodunijo in sporočajo Nemcem svoja dognanja. Zato so Nemci 25. I. iz letal vrgli mnogo bomb na Sodažico, da sta bila ubita 2 prebivalca in 2 hiši popolnoma porušeni, 13 pa zelo poškodovanih. Isti bombniki so vrgli bombe tudi na Ribnico in poškodovali več hiš, eno pa popolnoma porušili. Ruševine so tudi v Novi vasi. Naša vojska ni imela škode, pač pa nedolžni in mirni prebivalci.

Rešitev Višnje gore

12. II. so domobranci pod nemškim vodstvom napadali Višnjo goro. Bilo je 200 domobrancov in 20 Nemcev. Med povelniki domobrancov so bili Cvetkovič iz Grosuplja, Ahlin, Kastelic in Žičkov iz Kriške vasi. Alojza Zavodnika so ubili na njegovem domu na Kodeljevi pristavi. Dva domobranca sta ga z bajonetom zaklala, tolkla po glavi s kopiton puške in streljala v truplo. Oropala sta ga za 15,000 lir denarja, za žepno uro in listnico z dokumenti. Ljudje trde, da je ta rop izvršil bratranec žrteve, Kastelic.

Ubili so ujetega partizana, ki mu je bil kmet Alojz Zupančič, h. št. 170, odklonil zaklonišče.

Po Višnji gori so ropali blago, ure, denar, živila, 16 koles, pisalni stroj, radijske aparate itd. Omenjeni kmet Alojz Zupančič je moral to naropano blago odpeljati v Grosuplje, kjer so mu za voznilo in nagrado, da je odklonil rešitev partizana — vzeli konja in voz.

Za Višnje gore so bili odgnani ob tej priliki sledеči:

Rudolf Pajk, krojaški mojster, Alojz Zupančič, gostilničar, Jože Vouk, čevljar, Ciril Vouk, dr. Vinko Hudelist, zdravnik Franc Groznik, sodni uradnik Andrej Bernik, klobučar, Franc Zalar, krojaški mojster, Ignac Nadrah, občinski tajnik, Ivan Omahan, čevljarski mojster, Anton Ahlin, kmet, Marija Aubrecht, Ivan Juš, Ljubec, davčni uradnik, Mihail Omahan, trgovec, Kristina Meliher, Ludvik Gams, postajenacelnik.

O zaključkih konference v San Francisku

(Nadaljevanje s 1. strani)

vse delo naše organizacije, predemo do vprašanja: je nova politična organizacija potrebna?

V SANSu so včlanjeni vsi predsedniki in deželni in lokalni elementi ameriških Slovencev od ene ekstreme do druge, od dobrih katoličanov do dobrih svobodomiselcev. Vsi so se združili za skupni cilj: osvobodite Slovenije in Jugoslavije, reorganizirajte stare Jugoslavije v novo demokratično, federativno državo, za tako obliko nove vlade, kot jo določi narod sam potom svobodnih, splošnih volitev, za Združeno Slovenijo in končno za balkansko federacijo. In ker so se v Jugoslaviji enaki ideološki elementi strnili v enoto Osvobodilno fronto, brez razlike na politične smernice, katere so zavzemale njihove stare stranke, in smo mi tukaj na podlagi naših resolucij moralno podprtli entotno fronto, so nekateri gospodje obrnili SANSU hrbet in mu očitali, da je zašel s svojega pota, da se ne ravna v smislu kongresnih resolucij ter podpira "komuniste" v borbi proti "veri in cerkvi." Ker ta očitanka niso imela nobene podlage in so služila le njihovemu namenu, da oslabijo Slovenski ameriški narodni svet ter napravijo zmesnjavo med takožanimi "katoliškimi" ljudmi, a s svojo propagando niso uspeli, "je bilo potrebno najti nove vzroke za razvajanje proti SANSU.

Ta vzroke so našli v gotovih "izjavah treh političnih strank," katere so baje podpisali vodilni funkcionarji, intelektualci, senatorji in poslanci, katerih imena pa so radi "varnosti" zamolčali. S to "izjavo" so hoteli prestrašiti one ljudi pri SANSu, kateri so potrebovali na svoji strani proti propagando. Tudi ta nakana ni uspela in SANS je na konvenciji v Clevelandu septembra meseca lanskega leta še bolj zedinil svoje vrste in utrdil vero svojih članov, da vzavzemajo pravo stališče. Zaključki zavezniških na konferencah v Teheranu, v Jalti, reorganiziranje nove jugoslavanske vlade in priznanje jugoslovanske vojske kot del zavezniške vojske ter končna osvoboditev Slovenije in Jugoslavije—vse to so jasno dokazati, kako pravilno je bilo naše stališče in kako pravilno smo razumevali razvoj osvobodilne politične borbe v Jugoslaviji.

Kaj je torej namen nove politične organizacije? Slovenskim katoličanom v Ameriki dokazati, da so vsi omenjeni dogodki bili le gola izmišljotina? O temporu, o moreš! Ali je še kaj ljudi na svetu, ki verujejo, da svet ni res okrogel, temveč ploščat? Zgleda, da hoče nekaj takega dokazati na nova organizacija.

Toda pravi namen si lahko samo mislimo. Slovenija je tekom širitevne osvobodilne borbe in okupacije doživel neizmerno slavo, obenem pa tudi veliko sramoto. Slavo so ji prinesli njeni herojski borcev v Osvobodilni fronti, njeni padli junaki, kjerih trupla so raztrešena po krasni Gorenjski, zeleni Dolenjski, po krasnem Štajerju in divni Koroški. Sramoto pa so ji prinesli viši politični in duhovni voditelji ter njihovi pomagači, ki so se v kritični uri slovenskega naroda obrnili proti narodu, se udinjali sovražniku in mu pomagali proti zaveznišku in proti svoji lastni osvoboditvi. Eni so storili odprto in brez sramu, nekateri pa radi "akomodacije," da protektirajo svoje osebne interese. Ti zadnji so tvorili tisto "sredino," ki nima karakterja in

je na razpolago vsakemu vladarju.

Ali dela nepristransko za klost slovenskega naroda v starji domovini, ali v korist onih, ki so v strahu pobegnili, predno je slovenski narod mogel obračnati z njimi?

Urednikova pošta

Odhajajo drug za drugim

Waukegan, Ill. — Skoraj nisem mogel verjeti, ko uzem siči v Enakopravnosti kratko poročilo, da se je Frank Birtič poslovil od nas — za vedno.

Kako tudi, ko sem ga v družbi Antona Ogrina še zadnji četrtek obiskal. Bil je v postelji, ter sem opazil, da je na teži precej zgubil, vkljub temu pa je bil dobro volje, zgovoren ter kot vedno poln humorja.

Ko smo bili 1. 1938 skupaj v domovini, sta se on in Mrs. Birtič kaj rada pripeljala s svojim avtom iz Ljubljane na Vrhniko, da smo kaj pokramljali. Clevelandska metropola je izgubila vrlega narodnjaka, soproga pokojnega pa dobrega moža.

Namesto cvetja na njegov grob, pošljem \$5.00 na SANS v imenu moje družine.

Jože Zelenec,
Waukegan, Ill.

Iz urada taj. podr. št. 48 SANS

Prosi se vse društvene tajnike, kateri ste v posesti listkov za dobitke, ki bodo oddani na Slovenskem dnevu v Euclidu 8. julija, da te gotovo vrnete najkasneje do 5. julija pri spodaj podpisanimu, to je za tiste, ki spadate k podružnici štev. 48 SANS oziroma da ste jih od me ne sprejeli. Ostali seveda jih (Dalje na 6. strani)

Vse mora biti prodano!

Cenjeni javnosti naznjam, da sem kupil od Kremzar Furniture Co. v SND vso zalogo pohištva in hišnih potrebščin. Vso to zalogom zdaj razprodala v moji prodajalni, ker ni prostora za shranitev.

Blago je fine kakovosti in cene so take, da vam bodo ugajale. Pridite takoj, dokler lahko še izbirate.

S

Slavje slovenskega dne za pomoč Jugoslaviji

V nedeljo, 8. julija bomo ameriški Slovenci izrazili hvaljenost našim rojakom v domovini, kateri so se junaško borili skozi štiri leta proti našemu krutemu sovražniku in kateri so pripomogli s zaveznikom do hitrejše zmage nad naci-fašisti v Evropi. Ti ljudje so zastavili vse svoje imetje, svoje življenje so dali na kocko, ko so se uprli vpadajočemu sovražniku naše domovine. Prenesli so vse gorje fašistične krutosti in koncem izšli iz boja kot zmagovalci. Celi svet je občudoval to hrbrost v žalost tega naroda. Občudujemo te borce za svobodo brez dvoma tudi ameriški Slovenci, ki poznamo življenje našega naroda še od bližje. Zato smo lahko tudi mi ponosni in je prav, da se spomnimo na te naše borce za pravično stvar tudi ameriški Slovenci, ki smo preživeli to vojno brez posebnih izgub in zaprek.

Da občudujemo te junaške osvoboditelje pa še ni dovolj. Njih mesta, vasi, trgi in pokrajine so razdejane in opustošene vsled dolgotrajne vojne in potrebujejo ti ljudje naša materialna pomoč, katera mora priti od nekje, če nočemo, da bo ta narod izumiral vsled pomankanja hrane, zdravil in oblike. Zato pa nas veže sveta dolžnost, da tem ljudem priskrivimo na pomoč takoj in ne čakati na to, da nas bodo prosili ali opominjali oni, ki so v potrebi. Sedaj nikakor ne moremo biti brezbrinji, ker zavedati se moramo, da brezbrinost in vsa nasprotstva idejalnega značaja s svojim zadržanjem le nadaljuje z uničevanjem tam, kjer je pustil pregnani sovražnik.

Zato pa glejmo, da ne bomo nasedli ljudem te vrste in potipljimo si malo žilo človekoljubnosti in rabimo malo več razsodnosti.

Priredo Slovenskega dne je organiziral Centralni odbor clevelandskih podružnic SANSA, kjer sodelujejo Progresivne Slovence, Ženska zveza, številna kulturna, podpora društva in narodne institucije. Slavje se bo vršilo na prostorih Slovenskega društvenega doma na Recher Ave., v Euclidu.

Pripravljalnemu odboru se je posredilo, da je dobil dovolj jedale in piće za ta dan. Kamor se je šlo, so razumeli naš dober namen in ugodili so naši prošnji trgovci s pićo, jedačo in tudi vladni racijski odbor. Naši trgovci in posamezniki so dosedaj darovali nad šestdeset raznih dobitkov, kateri bodo oddani na prirede.

Program se bo pričel v nedeljo ob dveh popoldne. Kot govornik bo nastopal pisatelj Louis Adamič, predsednik SANSA Etibin Kristan, euclidski župan Kenneth Sims in govornik iz stare domovine, kateri je bil aktivni ves čas v Osvobodilni fronti v Sloveniji; pozdraviti pride tudi višji jugoslovanski častnik, kateri je bil navzoč in je prisostvoval pri prihodu prve slovenske federalne vlade v Ljubljani. Večkrat smo si že zeli, da bi radi slišali koga, ki je bil v domovini za časa vojne, da bi nam povedal o resničnem položaju in orientaciji naših ljudi v domovini. Sedaj bomo imeli priliko slišati tudi to od ljudi, ki prihajajo iz vrst našega borbenega naroda. Na to slavje pride tudi razni gostje iz širine Amerike. Eksekutiva SANSA bo imela svojo sejo v soboto, 7. julija v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. in ti odborniki bodo drugi dan posesti priredo Slovenskega dne.

Skladno nastopijo in zapojo clevelandski pevski zbori: Glasbeni Matica, Zarja, Ložka domina, Planina, Jadran in Slovan. Zapeli bodo v moškem zboru le-po pesem Jadranovo morje, Slobodo in Slovenec, Srb in Hrvat.

BOLTEŽAR F. S. FINŽGAR

(Nadaljevanje)

Ko je plamen razsvetil kočo, je starec zlezel na podstrešje in nametal kozam najlepšega sena, ki ga je poleti našel po skalnatih šijah in znosil v košu domov. Nametal je na debelo, kot zapravljivec, kar na tla, da so kozlički skakali po njem in se kopali v bogastvu.

Nato je lezel po nerodni lestvi nazaj in počival na klinih, hropec in prijemačo se za srce. Tako se je zmučil, ko je prilezel na tla, da se je usedel na kup sene sredi kozic.

"Prišla je ura," je začel sunčkomu in se grabil za trepetajoče prsi.

"Prišla je ura, otroci! — Ni je Bog dal, razbojniki so jo prinesli. — Toda prišla je. — Verne duše so jo razodele. — Vi ne veste — jaz pa vem. — Nocoj gremo na daljno pot. — Slovo — in z Bogom — pa nikoli več se ne vidimo — ne na tem — ne na onem svetu. — Nikoli več."

Starec je umolknal, glava mu je lezla na prsi, hropenje se je večalo, zaspancec je visel na tež-

kih vekah, večnost se je nižala izpod jasnega neba, kozlička, sita predobre večerje, sta plasno pritiskala smrčke na njegovoglice in boječa se čudnega grana grana bojavljivo pomeketavala.

Boltežar je dvignil glavo, kakov bi se prebudil. "Ne, ni 'še dokončano!" — Počakaj, ura!"

Preobrnil se je na senu na vse štiri in plezal po kolenih v kot koče, kjer je dvignil desko in izpod nje vzel mošnjiček. Zavenketalo je v tresico se roki, ko ga je oddrgnil. Trije križani tolarji so se blaskali na dlani. Nato je risal po kolenih do podgrada, razkopal slamo in iz nje potegnil umazan papirnat svenčenj. Ko ga je razvezal, je zahestljala tržaška žida constate rute v grapavi roki. Razgrnil jo je, položil tolarje v vogal, zavil in zavezal vogal v trd vozvel. Nato je lezel do kože Čade, ki je mirno prežekovala, in privezel židano ruto krog vratu.

"Dotá — zate — in za tvoja dva!"

Ogenj je pričel pojemati na ognjišču. Boltežar je kleče po-

grabil najlepše trske in jih zavalil zapravljivo — kakor prejeno — na ogenj. Visoko so švignili plameni, da so iskre letete na podstrešje, pa starca to ni skrbelo. V kot se je obrnil, kjer je visela velika, trhla bridka martra, ob njej sv. Trije kralji. Z veliko težavo je snel oboje, snel vozlasto vrv — pa se oplotel in padel po tleh.

(Dalje prihodnjic)

Mali oglasi

1001 E. 74 St. — END. 4371

CVETLICE

za vse službe—svabje, pogrebe, itd. Imamo tudi grmicevje in cveje v lonchi ter flance.

Abby's Flower & Gift Shop
630 EAST 140th STREET
cez dan: PO. 0737—zv.: LI. 0633

\$4 do \$6

RADIO POPRAVILA

na vašem domu. Pooblaščena tovarniška posluga na R. C. A. — PHILCO — ZENITH — in STROMBERG-CARLSON izdelkih.

Whitlow Radio Repairs

18015 Neff Rd. IV 1356

DR. BERT BERKEY'S HEALTH CLINIC

3232 EAST 55th STREET
Artritis, astmo, žolčne nereditve, krvni tok, cirkulacija, ženske nereditve, trganje, nervoznost, neuritis, revmatizem in želodčne bolezni se lahko ozdravi.

Hiše naprodaj

Na Taylor Rd., blizu Euclid Ave., za dve družini, po 5 in 5 sob. Cena \$6800.

E. 74 St., 5 in 5 sob. Cena \$6300.

E. 148 St. in Lake Shore Blvd., za 2 družini, 6—6 sob. Zelo zmerna cena.

E. 152nd St., za 2 družini, 5 in 5 sob. Cena \$6850.

E. 185 St., za eno družino, 6 sob. Cena \$7950.

Zidana hiša za eno družino, 6 sob, blizu cerkve sv. Marije, 5 in 5 sob; tudi za eno družino, 4 sobe. Se mora prodati, da se uredi zapuščino. Cena zelo zmerna.

Joseph Globokar

986 E. 74 St.
HE 6607.

SLOVENEC, V STAROSTI MED 50. IN 60. LETOM,

vesele in zahavne narave, ločen (ne po svoji krvidi), lastnik dobričoče gospilne in restavracije ter turističnih kabin v Wisconsini, ob najprometnejši cesti med Chicago in Milwaukee, 6 milij severno od Illinois državne meje, se želi spoznati v svetu poznejše ženitev s Slovenko, prijetne zunanjosti in veselle narave, izkušene v obrnjenem gospodinjstvu in kuhanju, v starosti ne manj kot 40 do 50 let.

Katero zanimu in bi imela veselje do imenovane obrti, naj sporoči pismeno podrobnosti, ter priloži svojo sliko.

Njeno bogastvo ni pogoj, glavno je znatič in dobro srce.

Priporočila (referenca) upoštevana.

ANDY HOSTNIK
"Timber Ridge"
Skokie Blvd.
P. O. Bristol, Wisconsin

Cedar Point

ON LAKE ERIE

The Playground
of the Great Lakes

MAKE your reservations
early at Hotel Breakers.
1,000 rooms. Moderate
rates. Excellent meals. Relax
on the world's finest, white
sandy beach. All sports.
Every vacation amusement.
Dancing nightly.

On U. S. Route 6 and Ohio 2.
Easily reached by rail, bus or
hourly steamer from Sandusky.

S. S. THEO. ROOSEVELT
9 a.m. daily from Cleveland.
Steamers also from Detroit & Toledo

CEDAR POINT-on-Lake Erie
SANDUSKY, OHIO

Open June 16 thru Labor Day

U. S. Treasury Department

Za delavce

Za delavce

THE TELEPHONE CO. POTREBUJE

ŽENSKE ZA HIŠNE SLUŽABNICE

ZA POSLOPJA V DOWNTOWN

ZA VES DAN ALI DELNI ČAS

Polni čas šest večerov v tednu od 5.10 pop. do 1.40 zj.

Stalno delo—Zahteve se izkaz državljanstva—Zglasite se

Employment Office, 700 Prospect Ave., soba 901

od 8. zj. do 5. pop. dnevno razven ob nedeljah

The Ohio Bell Telephone Co.

Mali oglasi

1001 E. 74 St. — END. 4371

CVETLICE

za vse službe—svabje, pogrebe, itd. Imamo tudi grmicevje in cveje v lonchi ter flance.

Abby's Flower & Gift Shop

630 EAST 140th STREET

cez dan: PO. 0737—zv.: LI. 0633

\$4 do \$6

RADIO POPRAVILA

na vašem domu. Pooblaščena tovarniška posluga na R. C. A. — PHILCO — ZENITH — in STROMBERG-CARLSON izdelkih.

Whitlow Radio Repairs

18015 Neff Rd. IV 1356

DR. BERT BERKEY'S HEALTH CLINIC

3232 EAST 55th STREET
Artritis, astmo, žolčne nereditve, krvni tok, cirkulacija, ženske nereditve, trganje, nervoznost, neuritis, revmatizem in želodčne bolezni se lahko ozdravi.

Hiše naprodaj

Na Taylor Rd., blizu Euclid Ave., za dve družini, po 5 in 5 sob. Cena \$6800.

E. 74 St., 5 in 5 sob. Cena \$6300.

E. 148 St. in Lake Shore Blvd., za 2 družini, 6—6 sob. Zelo zmerna cena.

E. 152nd St., za 2 družini, 5 in 5 sob. Cena \$6850.

E. 185 St., za eno družino, 6 sob. Cena \$7950.

Zidana hiša za eno družino, 6 sob, blizu cerkve sv. Marije, 5 in 5 sob; tudi za eno družino, 4 sobe. Se mora prodati, da se uredi zapuščino. Cena zelo zmerna.

Joseph Globokar

986 E. 74 St.
HE 6607.

SLOVENEC, V STAROSTI MED 50. IN 60. LETOM,

vesele in zahavne narave, ločen (ne po svoji krvidi), lastnik dobričoče gospilne in restavracije ter turističnih kabin v Wisconsini, ob najprometnejši cesti med Chicago in Milwaukee, 6 milij severno od Illinois državne meje, se želi spoznati v svetu poznejše ženitev s Slovenko, prijetne zunanjosti in veselle narave, izkušene v obrnjenem gospodinjstvu in kuhanju, v starosti ne manj kot 40 do 50 let.

Katero zanimu in bi imela veselje do imenovane obrti, naj sporoči pismeno podrobnosti, ter priloži svojo sliko.

Njeno bogastvo ni pogoj, glavno je znatič in dobro srce.

Priporočila (referenca) upoštevana.

ANDY HOSTNIK
"Timber Ridge"
Skokie Blvd.
P. O. Bristol, Wisconsin

John Oblaka

1146 E. 61 St.

HE 2730

Bonds Over America

ON U. S. Route 6 and Ohio 2.

Easily reached by rail, bus or

Dušica Rožamarija

(SVETNICA IN NJEN NOREC)

Agnes Gunther

Poslovenil Boris Rihteršič

(Nadaljevanje)

gledaš iz vseh kotičkov. Trnjeva roža!

"Če ne bi zdaj videl pred seboj svojih sivih oči, uprtih s prestrašeno resnostjo vase, bi bil res toliko okrunen, da bi pismo končal in ga s hladnim nasmeškom oddal na pošto. Toda potem bi se moral batiti, da ne bi pogneila še od tete Helene in prisla vsa skesanata kar s pošto, s tem najstrašnejšim prometnim sredstvom na svetu.

"Zato prehajam zdaj na drugo stran in nadaljujem svoje pismo. Kuharica bi morala misliti, da si ti zelo stiskava, kajti kar si odšla, jem na debelo. Danes sem pospravil cel svečan obed. Zato sem bil popoldne prelen na delo in si prizigam že drugo smotko. Okadil ti bom tudi svetišče—zavetje. In pri tem me

"Del tebe je ostal v sobah, in ko strmmi skozi višnjekasti dim, te moram zmerom gledati in misliti na tebe. Ti hudobna Roža! In zmerom lepša se mi zdiš! Potrebno je, da prideš v preženč s svojo navzočnostjo sliko moje domišljije. Začenja namreč že dobivati ljubek svetniški soj. In—ali ni to kar prehudo, ali moreš to dopustiti, begunka?

"Ko sem že pri črnilu, naj ti še povem, da sem bil danes v cerkvi. V klopi. Vsa fara me je debelo gledala. Toda te pokore ne mislim več tako kmalu ponoviti. Thorsteini smo vsi zelo dolgi in noge nas začno boleti, če jih moramo stiskati v ozkih cer-

KUPUJTE VOJNE BONDE!

CHAS. COOK

Inštaliramo forneze in grelice na premog, plin in olje ter izvršujemo vsakovrstna kleparska dela. — Delo jamčeno.

536 EAST 152nd STREET — GLENVILLE 7650

SARAH A. JACKSON

REAL ESTATE BROKER

Naprodaj imam hiše za eno ali dve družini v bližini jezera, OD \$2,500 NAPREJ

603 EAST 101st STREET—MU 1310

ZA NAJNOVEJSE SLIKE POSETITE

CIRCLE THEATRE

10210 EUCLID AVENUE

THE UNIVERSITY THEATRE

10606 EUCLID AVENUE

Zanimive predstave za majhno vstopnino

Naše predstave trajajo od 2 do 3 ure

RKO KEITH 105th ST. THEATRE

GLEDALIŠE JE HLADNO KOT ARKTIČNI VETER
EDWARD PYNE, Mgr.

ZA MAJHNO VSTOPNINO KAŽEMO NAJBOLJŠE

FILME V CLEVELANDU

Udobjni sedeži in fino prezračenje

ASTOR THEATRE

HOUGH AVE. & E. 84th STREET

Mi skušam zadovoljiti prvovalstvo

THE GRAND LAUNDRY & DRY CLEANING COMPANY

5911-13 ST. CLAIR AVENUE—ENDICOTT 5158

ALFEOFLO WELDING CO.

6510 ST. CLAIR AVENUE—ENDICOTT 3831

Varenje vsakovrstnih kovin na plin in arc.

Se priporočamo.

CLEVE-CO JIG BORING CO.

6514 ST. CLAIR AVENUE

Jigs—Fixtures—Tools—Dies—Special Machinery

GUARANTEE AUTO WELDING CO.

CHARLIE ALBERTS, poslovodja
1528 EAST 49th STREET—HEENDERSON 1214

Ako hočete imeti kakšen del pri stroju ali avtu skupaj zvarjen, pridite k nam za točno in zanesljivo delo.

CHARLES W. GILLESPIE

Popravila fornezov in kleparska dela
Postavimo fornez na plin in avtomatično kontrolo
15209 ASPINWALL AVE.
na domu: 9112 NEVADA AVE.—GA 9107

kvenih klopeh. In kar ledeno mrzlo je bilo v cerkvi. Sploh počnost. Tako se mi zdi, kakor bi v naših krajin zelo pojema. Menda si jo mislijo ljudje izkoreniniti, ker jih moti. Gospod župnik se je hudo trudil in je zelo dobro govoril, kolikor se na to razumem, toda cerkev je bila ledeno mrzla in ledeno mrzel sem ostal tudi jaz.

Rožamarija se smejava: "In z postrežnici domov. Še celo dni za ves dan jima je dala. Najprej zbeži potem v kopalcico; strašno bi bilo, če bi se Harro zdajše vrnjal. Puščavo bi dobil. Prejšnji nered v hiši bi bil raj v primeri z njo. Zvezčer ji prineše Babetta novo dopisnico. Svet razglednico. Gradič "Solitude" pri Stuttgartu! Spodaj:

"Zelo lepo, ali ne? Upam, da si tudi Ti tako dobre volje ka kor midva.

Pozdravlja Te

Tvoj Harro."

(Dalje prihodnjih)

"Gospod grof se je danes po poldne odpeljal na postajo."

"Ali gospod moje brzjavke ni več dobil?"

"Prišla je ob dveh popoldne..."

Neko pismo čaka vašo visokost." Rožamarija odhiti v jedilnico. Miza je lepo okrašena in pravljena za njo. In pismo leži na njej.

"Ljuba Rožamarija!

Danes pojdem na kratko potovanje v Stuttgart in njegovo okolico. Javljaj se bi bom iz vseh krajev, ki jih bom obiskal. Saš boš z dopisnicami zadovoljna? Sama moraš vedeti, da na potovanjih človek ne piše rad dolgih pism. Dobro se zabavljaj. Prosim te, da očistijo domači pod vodnjico nadzorstvom mojo delavnico. Zelo potrebna je poštenega čiščenja!

Prisrčno Te pozdravlja
tvoj Harro."

Rožamarija sede k svoji samotni južni z morečim pritiskom na srcu. Njena prestrašena duša se ne upa niti misli na tetu Helenu. In juha ima iznenada takoj slan okus. Toda samo sebe prepriča, da mora mirno čakati, in poskuša si misliti, da je zimsko potovanje za Harra zelo potrebno in koristno. In jutri bo dobla spet novice od njega.

Res, drugo jutri jo prinese razen dveh postrežnic, ki morata zelo paziti na umetnine, Harro vo dopisnico. Celo z lepo sliko. "Ljuba Rožamarija!"

Srečno sem prišel. O Stuttgartu ne bom izgubljal besed. Odpri Baedeckerjevo "Južno Nemčijo," stran 324. Vse je tam napisano. Tudi zrak je postal enako gost, le za nekaj konj na bencinu je bogatejši. Srečal sem I. Fr. in poslušal njegovo mašo v hmoli. Moja spalnica je zaklenjena, ker sem spravil vanjo najino veliko sliko. Nikakor je ne smeš odpreti, ker postrežnice rade prevračajo slike s stojala. O tem imam že dovolj izkušenj.

Tvoj Harro."

Cudno, tudi Dušičin jutrični čaj ima slan okus. Na pamet se nauči Harrovih besed, Baedeckerja pa ne pokliče na pomoč, in se potem odpravi na svoje dnevno delo. Liza se zgrozi nad svojo gospodarico, ko vidi, kako se je lotila lepe rezljane lesene podoobe s ščetjo in milom in kako plava v veliki luži pred prevrjenim čebrom nekaj poslikanih listov, in se zave, da je treba imeti četvero oči, če hoče človek preprečiti nesrečo. Rožamarija se oblec v haljo, natareni si čepico. Strašno se trudi, da bi vse uredila. Kam naj da to, kam ono, kako je treba spet to očistiti? ...

Vsa zbita, z občutkom, da se nikoli več v življenju ne bo mogla umiti, konča Rožamarija ob petih svoje snaženje in pošlje

"In zdaj sem te povzdigoval in božal že kar preveč. Menda veš, kaj moraš še storiti.

"Tvoj Harro."

Teta Helena je bila vsa obupana, ko ji je Rožamarija povedala, da se mora s prvim vlakom odpeljati domov. Stokala je o neverjetni sebičnosti zakoncev in o copati, pod katero je zleza na njena nečakinja.

"Ne smeš biti njegova sužnja. Če možu izpolnimo vsako željo, postane prav kmalu samosilnik. In v tej Harro je kakor nalaže za samosilnika. Njegov trdi tlinik izpričuje to. Brzojavi, da prideš v soboto. Danes je četrtek. To bo znamenje, da ga misliš ubogati, a ne takoj. Tako naredi vsaki pametni žena, kar je dolžna svoji napol hromi teti."

"Teta Helena," je poprosila Rožamarija, "saj nisi hromá. Veš kaj? Vzela te bom s seboj na Thorstein!"

"Kakor bi se mi ljubilo igrati v vajinem ljubezenskem gnezdu nerodno vlogo nepotrebnega tretjega! Ali morata imeti vselej kakšno tetu v svoji bližini? To se mi ne zdi preveč prijetno. Harro me ne bi bil preveč vesel. Ne, ostani rajši še en dan tu. Tako boš pokazala značaj in samostojnost."

Rožamarija se smejava: "In z postrežnici domov. Še celo dni za ves dan jima je dala. Najprej zbeži potem v kopalcico; strašno bi bilo, če bi se Harro zdajše vrnjal. Puščavo bi dobil. Prejšnji nered v hiši bi bil raj v primeri z njo. Zvezčer ji prineše Babetta novo dopisnico. Svet razglednico. Gradič "Solitude" pri Stuttgartu! Spodaj:

"Zelo lepo, ali ne? Upam, da si tudi Ti tako dobre volje ka kor midva.

Pozdravlja Te

Tvoj Harro."

(Dalje prihodnjih)

KUPUJTE VOJNE BONDE!

GREEN DARBY RESTAVRACIJA
LAKE SHORE BLVD. IN E. 142nd ST.

KENMORE 9895

Vsakovrstna pijača, dobra zabava in ples

LaGanke & Sons Stamping Co.

Designers and Manufacturers of
Stampings, Special Machines, Tools, Dies and Models
864 EAST 140th STREET—GLENVILLE 0278

ENGLISH WOOLEN CO.

KROJAČI IZZA 1898
1925 EAST 6th STREET—Main 5176

Fine obleke naredimo po vaši merti

WIND-A-MEER ELECTRIC CO.

13921 EUCLID AVENUE — GL 9592—GA 1288

Popravljamo radio aparate in hišne predmete, pralne stroje vsakovrstnega izdelka, itd.

SUNSHINE BROOM & BRUSH CO.

Izdelovalci in prodajalci metl, krtač in prahov za pometenje

15225-27 SARANAC ROAD—MU 2053

SCHLEUNIGER BROS.

Imamo vsakovrstne potrebščine za avtomobile

936-38 EAST 152nd STREET—LI 9432

EUCLID FISH CO.

Ribe iz naših lastnih členov
Popolna zalogva vsakovrstnih rib
18601 ABBY AVE. PRI E. 185th ST.
KENMORE 6448

JOHN COMELLA, poslovodja

B & B Auto Supply & Appliance Co.

Tajeri — tubi — baterije
Električni predmeti za dom

21 let se nahajamo v enem prostoru

14006-08 LAKE SHORE BLVD. — IVANHOE 9527

Pozdrav od

THE JOHNSTON & JENNINGS CO.
877 ADDISON ROAD"Stowe" Stokers—"Oceco" Oil Industry Equipment
Hammered Forgings

RUDY'S SERVICE

Mobilgas — tajeri — baterije — Mobiloil

Ekspertna lubrikacija

RUDY KRAMPEL, lastnik Govorimo slovensko
15214 HUNTMERE AVENUE

J. J. CARROLL FURNITURE CO.

8323 BROADWAY — BR 1366

Popolna oprema pohištva, preprog in hišnih predmetov. — Nabavite si najnovejše plošče pri nas.

J. J. REILLY CO.

BARVARJI IN DEKORATORJI
8315 BROADWAY — MI 7749

Tone Seliškar:

TAT MARTIN

Celica je bolj dolga kakor široka, zgoraj pod stropom je majhno okno z železnimi križi, skozi katerega se vidijo veje drevesa, ki mora biti precej visoko, ter bel oblaček, ki jadra vragvedi kam. Za vrat z majhino lino je hodnik in vsake pole ure koraka po njem straža z zamolklimi koraki. Ta celica je zadnja. Koraki odmevajo vse dotelej, dokler ne zamro za ovinkom.

Bil je že mrak, ko so ga privedli semkaj. Prijeli so ga spodaj pri kanalu, ko je baš misil zadremati, potem ko se je vlegel v sočno travo pod mesarskimi stojnicami. Voda spodaj je leno grgrala ob betonskih zidovih obrežja, na drugi strani je bila cesta v vozniki so gnali konje v dir. Zgoraj pod nebom je bravel motor, kakor da bi hotel ogromen čmrlj uspavati vse mesto, letala pa ni bilo videti, ker je bil za hribom, dasiravno je še tako napenjal oči.

Tedaj ga je nekdo od zadaj dregnil v hrbot.

— Vstani! je čul za svojim hrbotom osorn glas, in ko se je okrenil, je videl stražnika in debelega mesarja z belim predpasnikom, polnim krvavih mačev.

Martin je vstal. Preplašeno je gledal v oba moža, ki sta stala vsak na eni strani. Noga mu je nehote stopila za korak nazaj, in ga ni stražnik po blisko vito zgrabil za rokav, bi se prav gotovo pognal v nasprotno stran.

— Ho, gospod Slabavest, kar lepo počakajte, da se pomenimo!

Mesar je težko dihal, majhne oči so mu kar plavale v masti in na svojih kratkih nogah je bil bolj podoben tolst svinji kakor spodobnemu človeku.

— Da, ta je! Pravi je! Kje imaš, hudič, salamo?

Stražnik mu je zavil roko in vprašal:

— Ali si jo ukradel? Povej! Martin je gledal v tla, potem se mu je pogled ustavil na mesarjevem trebuhi, ki je bil prepasan z usnjatim pasom, na katerem je bil pripet dolg brusni nož, in nekaj mu je ukazalo, da se je na ves glas zarežal temu debeluhu v obraz.

— Ali ti je žal za salamo, vampež? Ampak je bila dobra! Gospod stražnik, kar peljite me!

Stražnik se je malce nasmehnil kaj bi se ne, ko pa se je potepuh tako od sreca smejal. Saj pozna take tiče. Lačen je bil. Mesarju je vzel salamo, no, kaj se pozna temu bogatinu par dinarčkov, falot pa si je le za endan prihranil zivljenje. Toda mora biti hud.

Mesar pa je rdel od jeze in jestiskal svoje mastne šape v pesti.

— Prekleti capini! Vedno več jih je. Sredi mesta človek ni varen pred njimi.

Arefiranec je šel mirno na policijo. Zaslili so ga, posadili v jetniški voz in ga odpeljali v zapore.

Sprva se mu je zdelo vse tole nekako smešno, nova prigodica, ki je kolikor toliko mikavna; hudiča, že vse kaj drugega je doživel, pa bi ga tole potlačilo?

Potem, preden so ga odvedli v celico, namreč tisto zoperno izprševanje, ga je le malec vyzemiral. Odgovarjal je malomarno:

— Martin Jelen . . . Sedemnajst let . . . Rudar . . . Priostajna občina Trbovlje . . .

— Imate kako posebno znamenje?

Pokazal je levo roko, kateri sta manjkala dva prsta.

Preiskali so mu vse žepe in so mu pobrali: poselsko knjižico, majhen žepni nož, dva čika . . . vse njegovo premoženje.

— Peljite ga v celico številka 316! je ukazal pisar stražarju.

ENAKOPRAVNOST

Izginil je kakor bežne, lažne sanje, ki se pojavijo le z hip. Potem je luč ugasnila. Še dolgo so mu plesali pred očmi svetli kolobarji žarnice. Končno so se vedno bolj krčili, dobler ni ena sama svetla točka plesala pred njegovo zenico. Ko je zginil ta poslednji odsev svetlobe, je zevala črna tema naokrog. Tako je bila črna in gosta, da bi se lahko naslonil na njeno kakor na steno.

Obdajala ga je od vseh strani, stiskala, legala na oči, da so se trepalnice počasi zapirale . . . Ah, ko bi mogel hitro, hitro zapasti! Telo je bilo trudno, oči težke in vsi dogodki zadnjih dni so ga naskakovali kakor lačni psi . . . Niso mu privoščili sladkega spanja, pa bi tako rad zaspal, vrgel iz sebe vse misli, vse ono, kar ga je potlačilo med te zidove!

Skozi temo je naenkrat švignil tenek žarek blesteče svetlobe. Kakor preganjana zver se je vrgel na komolec ter opazil v jedru svetlobe zenico človeških oči. Hip na to je bila zopet tema.

Stražnik je na obhodu svetil v celico. Če je še živ —? Če se že ni obesil —?

Položil je glavo na trdo blazino in bridka, jedka, strupena bolečina ga je obšla.

— Sedaj sem zaprt in vsakdo ima pravico gledati v mojo žalost!

Počasi se je vendarle umiril. In ko je bil tako čisto sam, uklenjen v zidove, mu je stopilo vse življenje tako živo v oči kot še nikdar ne poprve. Iz temnih kotov so stopale žive, svetle slike . . . Glej, vrata, koliko jih je! To je njegovo življenje . . . Seveda, to sem jaz, to je mati . . .

Mati sedi pred hišo in ima v naročju dete Martina. Mlada je. Martin se igra s konci njene rute in okoli njega je vse polno hiš, mnogo, mnogo otrok. Gori nad hišami so črne etaže in majhne lokomotive se grizejo v breg. Spodaj v dolini so tovarne in dimniki štrle v nebo. Kadar gre dim z ravno črto v nebo, je lepo vreme; kadar pa letete saje skozi okno, je potem kmalu dež in cesta je vsa blatna.

Oče je mrk in črn, kadar pride s šihto; lep in svetel, ko se umije. Dvigne Martina v strop in zapeče holadri.

Sedaj je velik otrok. Pleza na hunte in v šoli se uči: Rudnik je last družbe . . . Hudirja, si misli, družba smo mi, kje pa je tista družba —? Saj je niničker. Družba ne hodi v jamo.

Neko nedeljo popoldne se je pripeljal v avtu prav na vrh kolonije rejen gospod in oče je dejal:

— To je poglavar družbe.

— Ta ne more v jamo, ima prevelik trebuh! razglablja Martin in je videl očeta, da je bil suh in pretkan z žilami, ki so bile spete z žulji.

— To so rudarske gosli, je dejal oče. Krampi je lok in naša muzika je grobarjeva sestra.

Martin je stresal z glavo, oči pa je imel velike in je vse videl po svoje.

Čez čas je opazil, da sedi oče pred hišo, sedi tudi sosed in na cesti stope rudarji . . . Žična željava je obstala, lokomotive so mrzle, kurjači pohajkujajo po tirih.

— To je stavka.

Martin gleda, gleda, kdaj bo do rudarji zavili družbi vrat.

Potem je oče dejal, ko je minilo nekaj dni:

— Ob službo sem!

Kruh je postal črn, bela kava je bila črna, meso so bili žganici . . . Martin je bil lačen.

— Sedaj gremo na Francosko, je dognal oče.

Vidi kolodvor in množico rudarjev. Žene jokajo, otroci cvijijo. Mati je bleda in strta, oče gleda sprevo naokrog, Martin pa kriči, ker ne more z njim.

— Po franke, po franke!!!

Vlak se je odpeljal, žene pa so šle z otroki po dolini in so

(Dalej na 6. strani)

KUPUJTE VOJNE BONDE!

Vaš dom bomo kupili ali prodali za najvišjo ceno v gotovini

JACQUELINE B. DRISSLER

REAL ESTATE

17916 LAKE SHORE BLVD. — KE 6230

MOORE'S SOHIO SERVICE

EAST 222nd ST. — LAKE SHORE BLVD.

Tajeri—baterije—potrebščine za avte

KENMORE 9779

Pozdravi ob prazniku

VOGUE DRESS SHOP

15009 ST. CLAIR AVE..

pri 5 Points

SALLY SHOPPE

21910 LAKE SHORE BLVD.

Suits—obleke—suknje—nogavice—potrebščine

ADA B. JENNISON — EDITH A. LIPPS

FOREST CITY FURNITURE CO.

Fino pohištvo in hišni predmeti

1720-24 EAST 55th STREET.

blizu Payne Ave.

J. G. ELECTRIC REPAIR

Popravljamo električne motorje—pihalnike—pralne stroje—čistilce, itd.

HENDESON 7000

ASTOR THEATRE

HOUGH AVE. IN E. 84th STREET

Prosti prostor za parkanje

Gledališče je umetno prezračeno in snažno.

Cene zmerne.

PONTING'S FLOWERS

CVETLICARNA

Venci, šopki in cvetje za vse slučaje

820 EAST 154 STREET — GL 4766

Pozdrav od

THE MACKENZIE CANDY CO.

1279 WEST 3rd STREET

THE WRIGHT STORE

696 EAST 185th STREET

KUPOVALNO SREDIŠČE V VAŠI NASELBINI

Čevlji, modno blago in prvorstna oprava

E. DANNENFELSER

FINA PEKARIJA

10619 ST. CLAIR AVENUE

Za fino pecivo in kruh obiščite nas.

MOSS FLOOR COVERING CO.

CUT-RATE LINOLE

